

DE HAZEGRASKAZERNE.

Onlangs kwam ik in het bezit van een reeks van 6 plannen, samengebonden in een harde kافت van 425 mm x 597 mm door Kahn Frères uit Brussel. Er wordt nergens een datum vermeld, maar de plannen zijn vermoedelijk van vlak na de Eerste Wereldoorlog (1920-22).

Op de buitenzijde van de kافت staat :

"Place d'Ostende
Caserne du Hazegras

L. Dubuisson
Major du Génie"

De map omvat de volgende plannen :

- Blad 1 : "Plan de situation" (1/10.000)
2 : "Sousterrains" (1/500)
3 : "Rez-de-chaussée" (1/500)
4 : "1er Etage" (1/500)
5 : "2me Etage" (1/500)
6 : "3me Etage" (1/500).

Die plannen tonen niet enkel gebouwen die toen reeds bestonden zoals de zogenaamde Hospitaalkazerne (BM 4) maar ook gebouwen die nooit gerealiseerd werden zoals het Hoofdgebouw, de Onderofficiersmess en de verbindingsgalerij.

Enkele jaren geleden werd afgebroken wat overbleef van de westelijke hulpgebouwen. Op die plaats is nu een parkeerruimte (aan de kant van de Zinnialaan).

De volgende gebouwen bestaan nog : de officiersmess, de oostelijke hulpgebouwen met o.a. de turnzaal, enkele stukken van de noordelijke hulpgebouwen en het bijgebouw (BM5 BM6).

Op blad 1 staat behalve een stadsplan op 1/10.000, een uitgebreide beschrijving van alle gebouwen van de kazerne.

De beschrijving van L. Dubuisson geeft een idee hoe men zich het dagelijkse kazerneleven in die tijd voorstelde. We laten hierna de tekst in vertaling volgen.

Filip MENU

GARNIZOENSTAD OOSTENDE - HAZEGRASKAZERNE.

L. Dubuisson
Majoor van de Genie

1. Ligging.

De kazerne ligt op de Hazegraswijk ten noorden van het Maria-Hendrikapark dat opgericht werd op een deel van de wallen van de vroegere vesting.

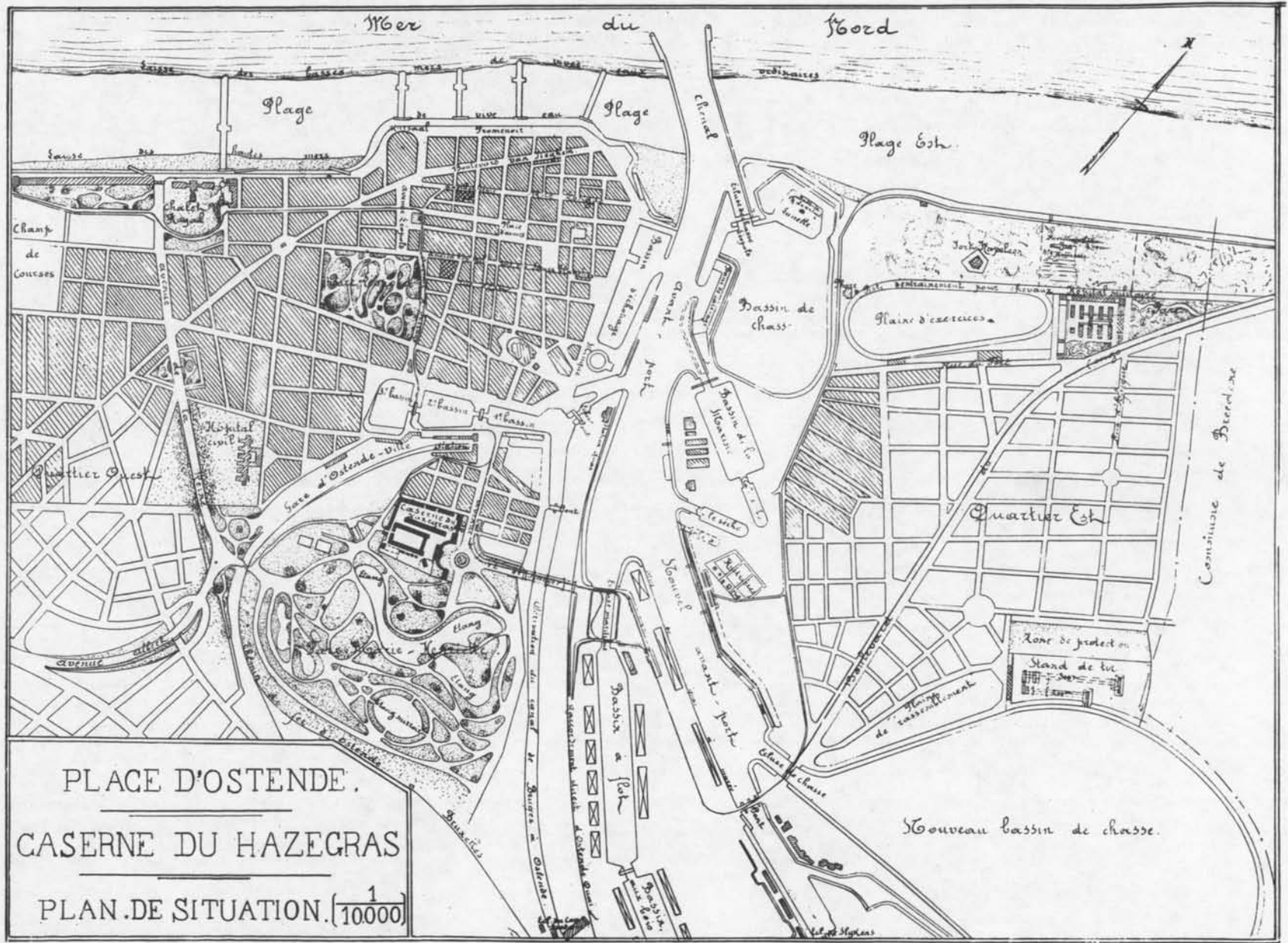
De kazerne ligt langs de de Smet de Naeyerlaan, op 250 meter van het station Oostende Stad en op 850 meter van het Wapenplein.

Het terrein heeft een oppervlakte van 4 hektaren, 41 aren en 20 centiaren. Het is vierzijdig en is ten noorden begrensd door de Lijndraaiersstraat, ten oosten door de de Smet de Naeyerlaan en ten zuiden en ten westen door het Maria-Hendrikapark.

De binnenpleinen van de kazerne liggen in een horizontaal vlak op ongeveer 3 meter onder de de Smet de Naeyerlaan. Het noordelijk binnenplein is met de Graaf de Smet de Naeyerlaan verbonden door een zachte helling, vertrekkend van de hoofdingang. De officiers- en onderofficiersmesses en de galerij hebben hun kelderverdieping op het niveau van de binnenpleinen.

Tuintjes vóór de gebouwen langs de de Smet de Naeyerlaan sluiten aan bij de

DE HAZEGRASKAZERNE
 Stadsplan van Oostende schaal 1 / 10 000

beplanting van het park en maken deze ligging zeer hygiënisch terwijl ze aan de kazerne een riant en aangenaam aspekt geven.

De grond onder de kazerne is zandachtig, doordringbaar en goed droog.

2. Bevoorrading van drinkwater.

De kazerne is verbonden met de waterleiding van de Stad Oostende. Dit huishoudwater zal binnenkort geleverd worden door de Interkommunale Maatschappij van het Bocqwater.

Zeven grote en twee kleine regenwaterreservoirs leveren voorlopig het water voor de voeding. Dit water moet eerst gekookt worden. In de toekomst zal het water uit deze reservoirs enkel voor het kuisen gebruikt worden.

3. Afvoer van huishoudwater.

De uitwerpselen en het huishoudwater worden rechtstreeks in de bestaande stadsriolen in de Lijndraaiersstraat en de de Smet de Naeyerlaan geloosd. Van daar gaat dit water naar de pompstations, vanwaar het naar het stedelijk waterzuiveringsstation gepompt wordt.

Speciale leidingen vangen het regenwater op dat op de daken en pleinen valt om het naar de stadskollektor te leiden vanwaar het rechtstreeks in zee geloosd wordt.

4. Kapaciteit van de kazerne.

Men heeft bepaald dat het garnizoen dat te Oostende moest gekazerneerd worden uit een infanterieregimentsstaf, twee aktieve bataljons, een reservebataljon en twee vestingsbataljons zou bestaan. Het organiek effectief dat in vreedestijd moet gekazerneerd worden omvat 1 officier, 97 onderofficieren, 805 korporaals en soldaten en 10 paarden. De capaciteit van de kazerne op gebied van logement bedraagt 18 ongehuwde officieren, 95 ongehuwde onderofficieren, 5 gehuwde onderofficieren, 847 korporaals en soldaten en 10 paarden.

5. Overzicht van het plan.

De gebouwen van de kazerne omvatten : het hoofdgebouw dat met de officiersmess en de onderofficiersmess verbonden is door een galerij, de oude gebouwen van de hospitaalkazerne BM4 die als logement voor een bataljon dienen en tenslotte de bijgebouwen. Er is plaats voorzien voor een bataljonsblok voor het geval men er een volledig infanterieregiment zou willen kazerner.

a. Hoofdgebouw.

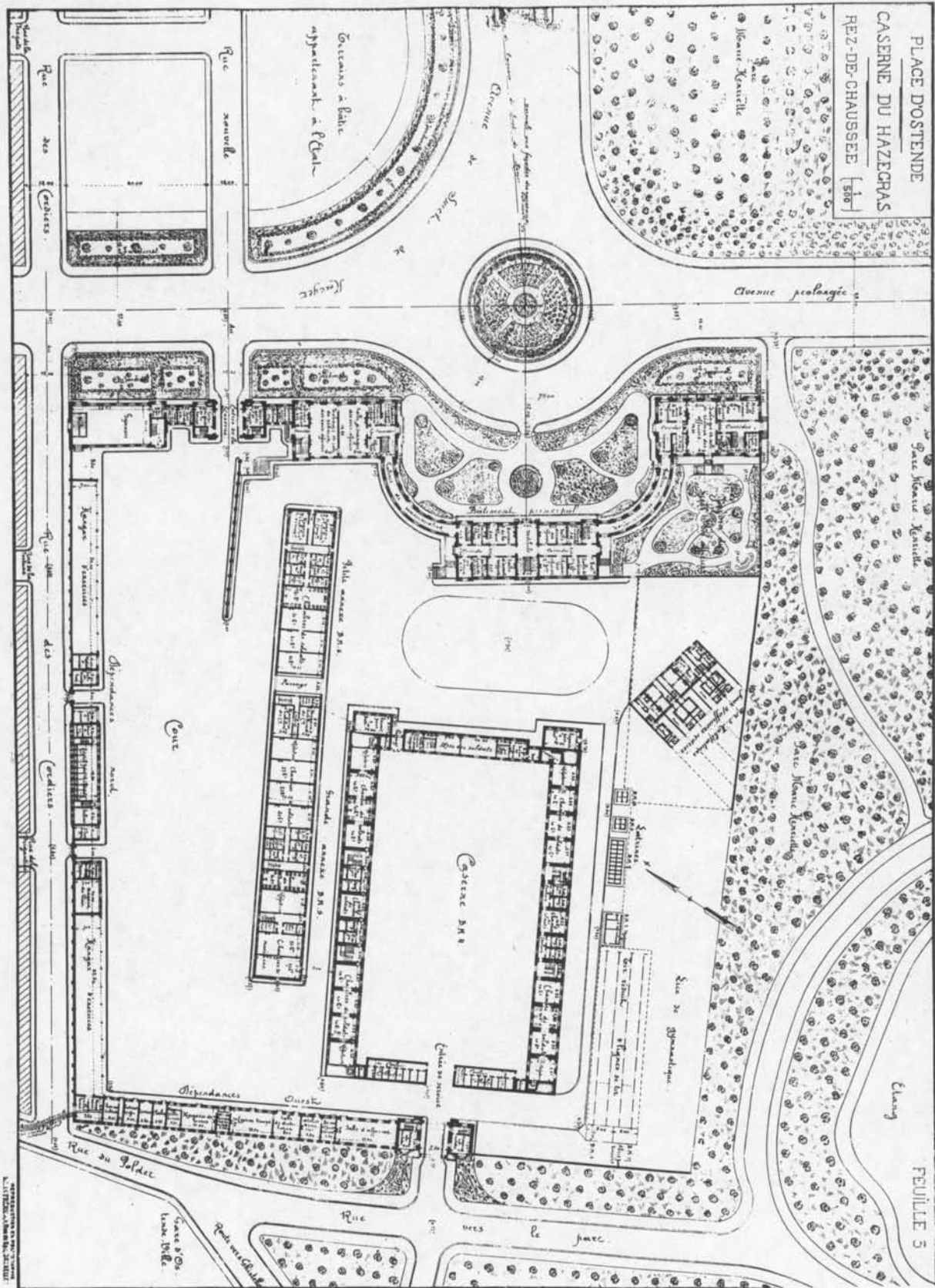
Het hoofdgebouw bevat op de kelderverdieping, de wijnkelders van de officiersmess, een fotografisch atelier en de kopieerpers met bureel en magazijnen. Op de benedenverdieping bevinden zich het garnizoensbureel met de archievenkamer, de wachtzaal en het kabinet van de dokter, de kamer voor het voorrapport, twee les- en konferentiezalen voor officieren en een schermzaal voor officieren met kleedkamer en stortbaden.

Op de eerste verdieping vinden wij het bureel en het salon van de korpskommandant, het bureel van de luitenant-kolonel met de kamer voor de mobilisatiearchieven, de burelen van de regimentsstaf, een wachtkamer, de burelen van de kapitein-kwartiermeester, de officiersbibliotheek en het logies van de sergeant-bibliothecaris.

Op de tweede verdieping zijn acht appartementen voor ongehuwde officieren en een kamer voor de ordonnansen. Op de 3de verdieping bevinden zich nog 8 mansarde-appartementen voor ongehuwde officieren en een mansardekamer voor de ordonnansen.

DE HAZEGRASKAZERNE

Plan voor het gelijkvloers / schaal 1/500

FEUILLE 3

b. Officiersmess.

Deze bevat in de kelder, de keuken, de wasserij en de voorraadmagazijnen van de mess, het lokaal met de brander van de centrale verwarming en de kolenopslagplaats.

Op het gelijkvloers vinden wij de kleedkamer der officieren, de rook- en vergaderzaal der officieren, de kleine eetzaal, het bureel van de huishoud-officier, het bediendenvertrek en het toilet met W.C. voor officieren.

Op de eerste verdieping vinden wij het salon met de eetzaal der officieren, de kamer van de huishoudofficier, het bediendenvertrek, een lokaal voor het muziekkorps en een kamer voor de planton.

Op de tweede verdieping zijn er magazijnen en mansardekamers voor de kok en het bedieningspersoneel.

Een grote ommuurde tuin die achter de mess, op het niveau van de kelder en het binnenplein van de kazerne ligt, vervolledigt de inrichting van de officierenmess.

c. Onderofficieresmess.

Deze bevat op de kelderverdieping de keuken, de wasserij, de bier- en wijnkelder, de kolenkelder en de voorraadkelder van de mess. Op de gelijkvloerse verdieping zijn de kleedkamer, de vergader- en rookzaal en de eetzaal der onderofficieren, het bediendenvertrek, het bureel en de kamer van de huishoudingschef. Op de eerste verdieping vinden wij de bibliotheek, een kamer voor de sergeant-bibliothecaris en negen kamers voor onderofficieren ; op de tweede verdieping, zeven mansardekamers voor onderofficieren en drie magazijnen.

d. Verbindingsgalerijen.

Deze zullen zowel op de kelderverdieping als op de benedenverdieping dienen om zich van de messgebouwen naar het hoofdgebouw te begeven.

e. De vroegere hospitaalkazerne.

Deze wordt gevormd uit twee blokken, Noord en Zuid met mekaar verbonden door bijgebouwen. De twee blokken dienen voor het logeren van een aktief bataljon en bevatten op de gelijkvloerse verdieping 14 kamers die gebruikt worden als slaapzaal voor korporaals en soldaten, 4 kamers ingericht als eet- en verwarmingszaal der kompagnies, 4 onderofficierskamers, 4 kompagnieburelen, 4 foeriersmagazijnen en 4 kleine kompagniemagazijnen. Op de eerste verdieping is de indeling identiek aan die van het gelijkvloers maar de kamers die overeenkomen met de eetzaalen dienen als kompagniemagazijnen. De bijgebouwen die beide blokken verbinden hebben op het gelijkvloers een leslokaal, de installaties en magazijnen van de soldatenmess, een kapsalon, cellen en magazijnen. Op de eerste verdieping vinden wij leslokalen, de bibliotheek der leerboeken, de kamers van een sergeant-bibliothecaris en een adjudant-onderofficier. Een waslokaal per bataljon is ingericht in het oostelijk uiteinde van elk van de blokken van de vroegere hospitaalkazerne.

f. Het bijgebouw.

Dit gebouw is bestemd als logement voor een aktief bataljon. Het omvat op het gelijkvloers 10 kamers die gebruikt worden als slaapzaal door korporaals en soldaten, 2 kamers ingericht als eet- en verwarmingszaal van de kompagnie, 4 kompagniemagazijnen, 2 kompagnieburelen, 2 foeriersmagazijnen ; 2 werkplaatsen en een magazijn voor schoenmakers en 8 kamers voor onderofficieren. Op de eerste verdieping zijn er 9 kamers die dienen als slaapzaal voor korporaals en soldaten, 2 kamers bestemd als eet- en verwarmingszalen

van de compagnie, een zaal voor herhalingen en 5 leslokalen en muziekmagazijnen, 2 kompanieburelen en een stafbureel, 2 werkplaatsen en 2 magazijnen voor de kleermakers, één magazijn voor de schoenmakerij, 2 foeriersmagazijnen en 18 kamers voor onderofficieren.

g. Oostelijke Hulpgebouwen.

De Poort bij de hoofdtoegang bevat op het gelijkvloers het wachtlokaal van de officier en dit van de troep. Op de verdieping is het toilet van de wachtofficier en de spreekzaal der soldaten.

Links en rechts van de Poort bevinden zich latrines voor onderofficieren en soldaten, een bergruimte en een magazijn voor de sportzalen.

Het sportgebouw bevat op het gelijkvloers de turnzaal met een tribune en een magazijn, en op de verdieping de schermzaal en de kleedkamer der onderofficieren, een magazijn en een kamer voor de wapenmeester.

h. Noordelijke Hulpgebouwen.

Deze zijn samengesteld uit 3 gebouwen. Ten noordoosten is een oefenloods, een ontsmettingslokaal en een lokaal voor brandbestrijdingsmateriaal. In het midden zijn de stallingen voor de paarden der officieren. Deze hebben op het gelijkvloers een stal voor 10 paarden, een zadelmakerij en magazijnen en op de verdieping de kamers der ordonnansen en de voedermagazijnen. Links en rechts van de stallingen zijn een mestgracht en het lokaal voor de legerwagen. Ten noordwesten zijn het bureel en de magazijnen van de genie en een oefenloods.

i. Westelijke Hulpgebouwen.

Deze bevatten een bergplaats voor de ziekenwagen, latrines voor onderofficieren en soldaten, een ashok, kolen- en eetwarenmagazijnen, het bureel van de huishoudingschef, de troepenkeuken, de verdeelzaal, de werkplaats van de wapenhersteller, het bureel van de wapenofficier en de stortbaden voor het regiment.

De Poort bij de diensttoegang bevat op het gelijkvloers de magazijnen met de bedden en op de verdieping de magazijnen met beddegoed.

j. Zuidelijke Hulpgebouwen.

Deze bevatten de korte schietstand, het sportplein, munitiemagazijnen, 3 groepen latrines en de woonpaviljoenen der gehuwde onderofficieren.

De korte schietstand met een afdak voor de schutters heeft 2 schietbanen van 50m die men tot 4 zal kunnen uitbreiden.

Het munitiemagazijn bevat een magazijn voor patronen en een kamer voor de verwarming der lokalen.

De latrines bestaan uit 2 kleine gebouwtjes voor onderofficieren en 1 gebouwtje voor korporaals en soldaten.

Het woonpaviljoen der gehuwde onderofficieren heeft 5 logementen met tuin.

6. Bouwdetails.

Alle lokalen van de eigenlijke kazerne zullen een vloer krijgen in keramiettegels. Op de verdiepingen zal deze vloer rusten op een onderlaag van cementbeton die gelegd is tussen stalen balken. De hoofdgebouwen langs de de Smet de Naeyerlaan zullen bekleed worden met leisteen, de andere gebouwen met tegels. De zolderingen van de mansardekamers zullen bestaan uit holle platen in terracotta die een bescherming zullen bieden tegen de hevige koude en de grote warmte en die het brandrisiko zullen verminderen.

a. Ventilatie der lokalen, verwarming en verlichting.

In de oude kazerne zullen de kamers van 10 man aan elk uiteinde verlicht worden door 2 vensters met pivoterend bovenvenster. Luchtinlaten zijn voorzien onder de vensters en een luchtschacht om de bedorven lucht af te voeren vervolledigt het ventilatiesysteem der lokalen.

In het bijgebouw zijn de kamers voor 21 man eveneens aan elk uiteinde verlicht door 3 vensters waarvan er 2 opengaan en voorzien zijn van een luchtschacht om de bedorven lucht te evacueren. De eet- en verwarmingszalen hebben daarbij nog een schouw. De kamers der onderofficieren hebben schouwen en de luchtschachten der andere lokalen kunnen eventueel als schouw gebruikt worden. De kamers der soldaten in de oude kazerne kunnen elk 10 bedden bevatten en deze in het bijgebouw elk 21 bedden op een onderlinge afstand van 50cm. Het luchtvolume waarover elke man beschikt in de slaapzalen bedraagt 16 m³. Het wachtlokaal, de schoollokalen, de eetzalen, de theorie- en cursuszalen hebben eveneens schouwen en luchtkokers.

In de stal voor de paarden van de officieren gebeurt de ventilatie door tuimelraampjes en door luchtkokers voor bedorven lucht.

In de gebouwen met cellen zorgen glazen bovenlichten, voorzien van metalen traliewerk, voor de verlichting der cellen. In elke cel is naast de toegangsdeur een gat geboord voor de aanvoer van frisse lucht vanaf de gang. Boven de deur zorgt een andere opening voor de luchtcirculatie. De gang wordt 's winters met een kachel verwarmd.

De latrines, de soldatenkeuken en het stortbadenlokaal zijn verlucht door ventilatie-bovenlichten met zonneblinden.

De binnenpleinen van de kazerne, de latrines, de gangen, de wachtlokalen, de leslokalen, de messes en de bibliotheken worden 's nachts met gas verlicht. De andere lokalen met petroleum.

- b. Troepenkeuken, douchezaal, wasplaatsen. Een geperfectioneerde stoominstallatie wordt in de troepenkeuken geplaatst. De stortbadzaal is verdeeld in een aantal hokjes elk met een sproeikop. Er zijn ook hokjes die dienen als kleedkamer. Het water voor de stortbaden wordt in een speciale stoomketel verwarmd. Een waszaal per bataljon heeft stenen uithollingen die dienen om er de bekkens van de manschappen in te zetten. In de lokalen staan eveneens bakken in hardsteen die dienen als voetbaden.
- c. Binnenpleinen.
Het binnenplein van de kazerne BM⁴ is volledig geplaveid. Alle andere binnenpleinen zijn in terrassen.

AANWINSTEN VOOR HET MUSEUM VAN "DE PLATE".

- Tussen de aanwinsten voor onze kring noteren we deze maand :
- TWEE VERGROTE FOTO's van het vroegere LUNAPARK, geschonken door de heer A. VAN CAILLIE (zie daarover bijdrage op p. 21).
 - Een oude INDUSTRIELE NIETJESMACHINE geschonken door de v.z.w. NEPTUNUS, marinetijdschrift van de Belgische Zeemacht.
 - EEN ZILVEREN SIGARETTENDOOS en een EREDIPLOMA uitgereikt aan de heer Pieter PINCKET tijdens W.O. I om als Kapitein van het visschersschip "JOHN" om met goed gevolg de aanval van een Duitse duikboot te hebben afgeslagen, geschonken door de heer PINCKET-MONTENY, zoon van Pieter.
 - Een oude FOTO voorstellende de tweede handelsdok omstreeks 1895, geschonken door mevrouw DECLOEDT.

J.B. D.